

המוקד להגנה הפרטית

HAMOKED

Center for the Defence of the Individual

هموكيد - مركز الدفاع عن الفرد

תאריך: 4.7.2011

בתשובה נא לציין: 68029

ביד, בלשכה

לכבוד
רכזת/ת הוועדה הבין-משרדית לעניינים הומניטאריים
רשות האוכלוסין, ההגירה ומעברי הגבול
רח' מסילת ישרים 6
ירושלים

כבוד יו"ר הוועדה,

הנדון: **בקשה לקבלת רישיון לישיבת קבע בישראל**
עבור גב', דרכון ירדני

בשם מרשתי, הגב' _____, דרכון ירדני _____, הריני לפנות אליכם בעניין הסדרת מעמדה בישראל, מן הטעמים ההומניטאריים שיפורטו להלן. **כפי שיפורט בהמשך, נבקש ליתן למרשתי מעמד ארעי מסוג א/5, עד קבלת החלטה בעניינה בוועדה.** מצ"ב ייפוי כוח.

הקדמה

1. פנייה זו עוסקת במקרה קשה והומניטארי ביותר. מקרה של מסכת אלימות, התעללות, הגבלה חמורה של חירות אישית וחופש תנועה. מקרה של אישה אשר במשך שנים ארוכות, סבלה מאלימות קשה של בעלה אשר הזנחתו והתעלמותו מהצרכים של משפחתו באו לידי ביטוי בזניחת ההליך המדורג להסדרת מעמדה של האישה. מדובר באמא לארבעה ילדים קטינים, ילידי ישראל, ילדים של תושב קבע במדינת ישראל, אשר השפעות גדילתם בבית אלים, בצל אב מכור לסמים קשים, ניכרות בהם.

2. המדובר באישה בעלת אומץ יוצא דופן, אשר נפשה קצה במעגל האלימות וההזנחה אליו נקלעה. אישה, אשר רוצה את כבודה ועצמאותה חזרה; רוצה לשלוט בחייה, ולא רוצה שאחרים ישלטו בה. אישה, אשר חרף העובדה כי אין לה בדל של מעגל תמיכה בארץ בה היא

חיה מזה 17 שנים תמימות, אזרה אומץ לעמוד אל מול האלימות ולומר: "די. לא עוד". כעת, הגיעה העת שהרשויות בישראל יסייעו לאישה אמיצה זו.

בתמיכה לעובדות שביסוד בקשה זו, מוגשים בזאת המסמכים הבאים:

תצהירה של מרשתי, המסומן א.

דו"ח של העובדת הסוציאלית יסמין בשיר מנהלת יחידת של"ם מזרח, אגף הרווחה בעיריית ירושלים המסומן ב.

רישומי הפלילי של בעלה של מרשתי, _____, מצ"ב ומסומן ג.

סיפורה של

3. מרשתי, _____ (להלן: _____ או גב' ס) נולדה בירדן ביום 7.1.1977 להורים ירדניים. בשנת 1994 פגשה _____ את בעלה דהיום, _____, תושב ישראל, הנושא ת"ז מספר _____ (להלן: _____ או הבעל). אביו של _____ ערך את השידוך בין השניים. בני הזוג נישאו בחוזה נישואין בינואר 1994 בירדן. לאחר הנישואין, נכנסה _____ כמוזמנת של בעלה לישראל.

4. מסיבת הנישואין של בני הזוג התקיימה בחודש מאי 1994, בירושלים. אימות הנישואין הישראלי נערך מספר ימים אחרי מסיבת הנישואין. מאז נישואיהם, התגוררו בני הזוג בדירה ברח' _____ אשר _____, בירושלים. משפחתו של הבעל מתגוררת באותו בניין.

צילום העמוד הראשון של דרכונה של גב' _____ מצ"ב ומסומן ד.

חוזה הנישואין הירדני ואימות הנישואין הישראלי של בני הזוג מצ"ב ומסומנים ה 1-2.

חוזה גירושין ירדני של בני הזוג מצ"ב ומסומן ו. בני הזוג טרם אימתו את הגירושין בחוזה ישראלי.

5. במשך השנים נולדו לבני הזוג 4 ילדים: _____, ילידת 1996; _____, יליד 1998; _____, ילידת 2004; _____, יליד 2006. ארבעת הילדים נולדו בירושלים ונרשמו כתושבי קבע במרשם האוכלוסין הישראלי. תעודות הלידה של ילדי מרשתי מצ"ב ומסומנים ז 1-4.

האלימות וההליכים הפליליים נגד

6. כבר מתחילת הקשר ביניהם התחיל _____ לנהוג כלפי _____ באלימות. בתחילת שנות האלפיים המצב החמיר, כאשר _____ התחיל להשתמש בסמים. _____ הזניח את הילדים, לא עבד, והידרדר לפשע. האלימות כלפי _____ החמירה, המכות היו תכופות יותר וקשות יותר. _____ היה גם שובר חפצים בבית, כמו ריהוט וכלים. הוא היה מאיים על _____ בסכין, ואומר שיהרוג אותה.

7. _____ הינו אדם אלים ומסוכן, המוכר לרשויות הרווחה גם כמכור לסמים קשים. בשנת 2001 הוא הורשע בעבירות הבאות: חבלה ופציעה בנסיבות מחמירות, גניבה, תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות (שני אישומים), הפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו, היזק בזדון, תקיפה בנסיבות מחמירות, איומים (שני אישומים) ותקיפה (שני אישומים). ביום 9.9.2001 נגזר דינו של _____ והוטל עליו עונש של מאסר בפועל ל-24 חודשים, מאסר על תנאי לתקופה של 12 חודשים

ופיצוי המתלונן. באירוע בעקבותיו הוא הורשע, _____ ואדם נוסף הכו אדם באתר בנייה בירושלים, גרמו לו שברים בשתי ידיו, חתכים בראשו ושטף דם בעין ימין. בהמשך הם יידו אבנים ואיימו על מנהל העבודה במקום, ו_____ איים על אחד מהשוטרים שהגיעו למקום שאם לא יסתלק – ירצח אותו. לבסוף, _____ שבר את שמשת ניידת המשטרה ותקף את חובשי מד"א שהגיעו לתחנת המשטרה על מנת לטפל בו.

גזר הדין הנ"ל, בת"פ 1068/01, מצ"ב ומסומן ח.

8. בחודש יוני 2003 _____ הכה את _____ והיא הגישה תלונה נגדו בתחנת המשטרה בנווה יעקב. בעקבות הגשת התלונה הוצאה בקשה להוצאת צו מעצר של _____, לצורך הגשת כתב אישום וגביית עדות.

העתק הבקשה להוצאת צו מעצר מיום 26.6.2003 מצ"ב ומסומן ו.

9. מספר ימים לאחר מכן הוגש כתב אישום נגד _____ (פ.א. 1739/03), באשמת תקיפת בן זוג בנסיבות מחמירות.

העתק כתב האישום מצ"ב ומסומן ז.

10. בנוסף, הוגשה בקשה למעצר עד תום ההליכים. בבקשה, צוין כי **"מחומר החקירה עולה כי המשיב נוהג באלימות ואיומים באשתו מזה זמן רב תוך ניצול תלותה המוחלטת בו (היותה בודדה בארץ כאשר משפחתה בירדן)"** (ההדגשה הוספה, נ.ד.). כמו כן נכתב כי **"בני משפחת המשיב תומכים בו לחלוטין באופן ברור והם אף שידלו לכאורה את הילדי (כך במקור, נ.ד.) שלא לשוחח עם חוקר הילדים. וזאת בהנחית המשיב, ולפיכך אין ליתן בו אמון"** (ההדגשה במקור, נ.ד.).

העתק הבקשה למעצר עד תום ההליכים מצ"ב ומסומן ח.

11. ביום 15.7.2003 נערך דיון בבקשה לחלופת מעצר בית (בש 5598/03) בתיק בו הוגש כתב האישום נגד _____ (פ 3293/03). בדיון, ציטטה עורכת הדין עדי מאיר, אשר ייצגה שם את המדינה, את התסקיר שנערך בתיק: **"אני מפנה לעמ' השני לתסקיר ממנו ניתן ללמוד כי המשיב נוהג להכות את המתלוננת שוב ושוב, ועל כן מה שכן ניתן לומר שהיא פעם ראשונה שהיא באה והתלוננה במשטרה"** (ההדגשה הוספה, נ.ד.).

פרוטוקול הדיון מיום 15.7.2003 מצ"ב ומסומן ט.

12. ביום 24.6.2004 ניתן גזר הדין בעניינו של _____. מגזר הדין עולה, כי _____ הודה והורשע ביום 8.8.03 בעבירה של תקיפת בת זוג בנסיבות מחמירות. כן עולה כי בעקבות תסקיר שירות המבחן, שוחרר _____ ממאסר ביום 3.9.2003 והוטל עליו מאסר בית מלא.

13. בגזר הדין נכתב: **"מתסקיר שירות המבחן עולה, כי בין הנאשם ואשתו מערכת יחסים בעייתית מלווה באלימות. שירות המבחן סבור כי אין מקום להתערבותו הטיפולית שכן הנאשם לא יפיק מכך תועלת"** (ההדגשה הוספה, נ.ד.).

14. לבסוף, מציין בית המשפט את העובדה כי _____ עברה מיוזמתה להתגורר עם _____ במקום מעצרו (במעצר בית), לאחר שנערכה בין הצדדים "סולחה".

גזר הדין מיום 24.6.2004 מצ"ב ומסומן י.

15. _____ מספרת, כי באותה תקופה בה _____ היה בכלא, משפחתו לא דיברה איתה ולא סייעה לה כלכלית. בני משפחתו עשו "ישיבה" ו"החליטו" שהם ייקחו מ_____ את הילדים, וש_____ תתגרש מ_____. נותרה בודדה במלכוד קשה. מצד אחד, היא לא רצתה להמשיך בקשר ההרסני שלה עם _____, ומצד שני, פחדה שילקחו ממנה ילדיה. בלית ברירה, ניסתה להגיע לפשרה עם משפחת בעלה, והסכימה ל"סולחה" שהזכיר השופט בגזר הדין.

16. ה"סולחה" שהסכימה _____ לערוך עם בעלה ומשפחתו הינה סימפטום אופייני לתופעות פסיכולוגיות שונות המאפיינות נשים הסובלות מאלימות בן זוגן. נשים מוכות עוברות תהליך המכונה "תופעת הקורבנות". במסגרת תהליך זה, במערכת יחסים של השפלה ודיכוי, מאבדת האישה את העצמיות שלה ואת היכולת להגדיר מיהי. אישה במצב כזה מתקשה להביע את צרכיה ורצונותיה והיא מתקשה לעמוד אל מול גורמים משמעותיים בחייה, כמו בנק, בית ספר, רופא, מנהל בעבודה ועוד.

17. למערכות יחסים אלימות יש מספר דפוסי דינאמיקה משותפים. דפוס מרכזי הינו "חוסר אונים נלמד", אשר מתאר את המצב אליו מגיעה האישה כאשר היא חווה פעמים רבות אלימות בלתי צפויה ובלתי עקבית מצד הגבר. בשל העובדה שהאלימות אינה צפויה ואינה ניתנת למניעה, המוטיבציה של האישה להתאמץ ולמנוע את האלימות פוחתת והיא מפסיקה להגיב אליה. אישה שמגיעה למצב של חוסר אונים נלמד מתקשה לתכנן מהלכים ולארגן את חייה, היא מפסיקה ליזום ולשנות את מצבה. זוהי אחת הסיבות המרכזיות בגינן נשים מוכות מתקשות לעזוב את בן-זוגן האלים.

18. דינאמיקה של אלימות מתמשכת מאופיינת גם בצמידות טראומטית. מדובר בסיטואציה בה בני הזוג צמודים סביב הטראומה של האלימות, באופן דומה ליחסי שובה-שבוי. בני הזוג תלויים זה בזה לשם חיזוק דימוים העצמי.

למחקרים אודות תופעות פסיכולוגיות וחברתיות המאפיינות נשים מוכות, ר':

Intimate Partner Violence and Women's Physical, Mental, and Social Functioning

Amy E. Bonomi, PhD, MPH, Robert S. Thompson, MD, Melissa Anderson, MS, Robert J. Reid, MD, PhD, David Carrell, PhD, Jane A. Dimer, MD, Frederick P. Rivara, MD, MPH, *Am J Prev Med* 2006;30(6)

Mental and Physical Health Effects of Intimate Partner Violence on Women and Children, Jacquelyn C. Campbell PhD, RN, FAAN, Linda A. Lewandowski PhD, RN, *Psychiatric Clinics of North America* - Volume 20, Issue 2 (June 1997)

Psychological Intimate Partner Violence: The Major Predictor of Posttraumatic Stress Disorder in Abused Women, Maria Angeles Pico-Alfonso, *Neuroscience and Biobehavioral Reviews* 29 (2005) 181–193

19. עינינו הרואות: ה"הסכמה" ל"סולחה" לא הייתה הסכמה אמיתית, מתוך בחירה. היא נעשתה מתוך מקום של ייאוש, של פחד וחרדה. ____ חשה, כי אין לה ברירה.

20. בחודש מרץ 2008, אחרי ש ____ הכה אותה במשך יומיים, ניגשה ____ לבית המשפט לענייני משפחה בירושלים וביקשה צו הגנה ממנו. מדובר היה בתקופה בה ____ הכה אותה באופן יומיומי. במעמד בקשת צו ההגנה (תמ"ש 4900/08), תיארה ____ בפני בית המשפט (השופט פיליפ מרכוס) את האלימות בה נקט ____ נגדה. בית המשפט נעתר לבקשתה לצו הגנה במעמד צד אחד, ואסר על ____ להתקרב לדירה. לאחר הפסקה, ביקשה ____ מבית המשפט ש ____ ייכנס למרכז טיפול לסמים, "אבל לא שייכנס לבית הסוהר, אני לא רוצה לערב את המשטרה אני מפחדת מהמשטרה... אני נמצאת בבעיה לא רוצה שהמשטרה תדע מהעניין הזה". בעקבות זאת קבע בית המשפט כי אין זה מתפקידו להורות על טיפול עבור ____ וביטל את החלטתו בעניין צו ההגנה.

פרוטוקול הדיון והחלטות בית המשפט מצ"ב ומסומנים יא.

21. ____ מספרת כי ביקשה לבטל את צו ההגנה כי היא לא הייתה מעוניינת במעורבות של המשטרה, שכן היא פחדה שזו תיקח ממנה את ילדיה. הפחד של ____ מרשויות אכיפת החוק הינו מובן בהתחשב במצבה – אישה זרה, ללא מעמד מוסדר בארץ, קורבן של אלימות בן זוג, חסרת קהילה ומשפחה תומכת בארץ מגוריה. על תופעות אלו ואחרות המאפיינות נשים מוכות מהגרות יורחב בהמשך.

22. ב-14 לספטמבר 2009, לאחר מקרי אלימות נוספים וכן מקרים בהם ____ אנס אותה, פנתה ____ שוב לבית המשפט לענייני משפחה. ____ מספרת שמצב האלימות היה כה קשה בתקופה זו, שגם המשפחה של ____ "הסכימה" ש ____ תתלונן ותבקש צו הגנה מבית המשפט. בית המשפט נתן צו הגנה במעמד צד אחד וקבע מועד לדיון במעמד שני הצדדים.

פרוטוקול הדיון מיום 14.9.2009 והחלטת בית המשפט מצ"ב ומסומן יב.

23. ביני לביני, נעצר ____ באותה תקופה בגין עבירות שעבר ב-6.9.2009: פציעה כשעברין מזוין, החזקת אגרופן או סכין למטרה לא כשרה והיזק לרכוש במזיד. מדובר היה במקרה בו דקר ופצע ____ את בן אחיו, וגרם נזק לרכוש. ב-15.2.2010 הגיעו הצדדים להסדר טיעון בכתב האישום שהוגש נגד ____ בעקבות המקרה (ת"פ 3872-09) וביום 24.3.2010 נגזר דינו לשמונה חודשי מאסר בפועל, וכן מאסר על תנאי.

גזר הדין מיום 24.3.2010 מצ"ב ומסומן יג.

24. ביום 11.10.2009 התייצבו ____ ו ____ לדיון בבית המשפט לענייני משפחה. ____ אשר היה עצור באותה עת, הובא לדיון על ידי שב"ס. בדיון הוחלט, כי הדיון יידחה ל-21.10.2009, וכי צו ההגנה יישאר בתוקף עד הדיון.

פרוטוקול הדיון וההחלטה מיום 11.10.2009 מצ"ב ומסומן יד.

25. בדיון שנערך ביום 21.10.2009, לאחר דיון במעמד שני הצדדים, קבע בית המשפט כי בהסכמת הצדדים, כי צו ההגנה יישאר בתוקף עד 14.12.2009.

פרוטוקול הדיון וההחלטה מיום 21.10.2009 מצ"ב ומסומן טו.

26. לאחרונה חזר _____ להשתמש בסמים קשים, והוא משתמש בכל כספה של המשפחה בשביל קניית הסמים. הוא מזניח את ילדיו ואת _____, ומשתמש נגדה באלימות מילולית מול הילדים. הוא אמר לה שהיא צריכה לסבול את כל הרע שהוא גורם לה, משום שאין לה לאן ללכת. הוא אמר לה שאם היא והילדים ילכו למקלט לנשים מוכות, הוא יהרוג אותה, ואין לו בעיה ללכת לכלא בשל כך.

27. ב-28.3.2011 ניגשה _____ שוב לבית המשפט לענייני משפחה לבקש צו הגנה, ובית המשפט החליט לקיים דיון במעמד שני הצדדים ב-30.3.2011. _____ לא הלכה לדיון. נפשה קצה בצווי הגנה זמניים, בתלות ב_____, בזוגיות האלימה והמתעללת שבה היא נמצאת. כל תקווה שהייתה לה שמצבו של _____ ישתפר, שישובו רגשי האהבה שחשה כלפיו בעבר – כל אלו נגוזו כלא היו. _____ רוצה את חייה בחזרה.

ניסיונות להסדרת מעמדה של

28. זמן קצר לאחר נישואיהם ניגשו _____ ו _____ למשרד הפנים על מנת להסדיר את מעמדה בישראל. במסגרת בקשה לאיחוד משפחות, אשר קיבלה את המספר 1168/94, קיבלה _____ אשרות מסוג ב/1.

העתק האישור על הגשת הבקשה לאיחוד משפחות ולהארכת היתר שהייה מצ"ב ומסומן טז.

29. על פי מכתב מלשכת משרד הפנים בירושלים המזרחית מיום 18.12.2001, קיבלה _____ אשרת א/5 ביום 18.11.1999, לשנה.

העתק מכתב משרד הפנים מיום 18.12.2001 מצ"ב ומסומן יז.

30. על פי מכתב משרד הפנים מיום 20.3.2002, בני הזוג איחרו להגיש בקשה לחידוש האשרה של _____, אולם הם זומנו להגיש בקשה להארכה בלשכה.

העתק מכתב משרד הפנים מצ"ב ומסומן יח.

31. כפי שתואר לעיל, ב-9.9.2001 נגזרו על _____ 24 חודשי מאסר החל מה-19.3.2001. הנה כי כן, בימים בהם נכתבו המכתבים הנ"ל, שהה _____ בכלא.

32. במכתב אשר נשלח למר _____ ממשרד הפנים ביום 17.3.2003, נכתב כי הבקשה לאחמ"ש מבוטלת, וכי על בני הזוג להגיש בקשה חדשה.

העתק מכתב משרד הפנים מיום 17.3.2003 מצ"ב ומסומן יט.

33. _____ לא פנה אל משרד הפנים על מנת להסדיר מחדש את מעמדה של _____.

העתק תמצית רישום ממרשם האוכלוסין, לפיה _____ קיבלה את מספר הזהות _____ וחדלה להיות תושבת ב-2 בספטמבר 2002, מצ"ב ומסומנת כ.

34. רק בשנת 2007 הצליחה _____ לשכנע את _____ להגיש בקשה חדשה לאחמ"ש. הבקשה הוגשה ביום 2.9.2007 וקיבלה את המספר 549/07. הבקשה נדחתה עד תום ההליכים ביום 7.4.2008, בשל התיקים הפליליים שהיו תלויים ועומדים כנגד _____.

העתק קבלה על הגשת הבקשה לאיחוד משפחות מצ"ב ומסומן **כא**.

העתק מכתב דחיית הבקשה מצ"ב ומסומן **כב**.

35. מהמתואר לעיל עולה, כיצד הפכה _____ שבויה בידי בעלה, כאשר הוא לא רק נהג כלפיה באלימות קשה ואכזרית, אלא גם הזניח את עניין הסדרת מעמדה והפך אותה לחסרת מעמד בעל-כורחה. אי-הטיפול בבקשה לאיחוד משפחות הפך לעוד סימפטום, לעוד כלי במערכת היחסים האלימה: להפוך את _____ לכלום, לעפר דק, לתלויה לחלוטין בחסדיו וברצונותיו של בעלה.

36. _____ איננה מסוגלת יותר להיות תלויה בבעלה. היא רוצה להשתחרר מכבליו, ולגדל בשקט ובבטחון את ילדיה במדינה בה הם נולדו, במדינה בה היא חיה ב-17 השנים האחרונות, אותה לא עזבה ולו ליום אחד מאז שעברה אליה.

37. להלן, נתווה את הרקע התיאורטי והמשפטי לבקשתה של _____ לקבל מעמד בישראל ללא תלות בבעלה.

נשים מוכות – רקע תיאורטי

38. תופעת אלימות בן הזוג (IPV- Intimate Partner Violence) הינה תופעה חברתית ותיקה ומוכרת, אך היא נחקרה באופן מעמיק ומקיף רק בעשורים האחרונים. בניגוד לתפיסה המקובלת, אלימות כלפי נשים במשפחה אינה אמצעי ליישוב קונפליקטים אלא **אמצעי להשגת שליטה**. באמצעות הפעלת אלימות מסוגים שונים, מנסה הגבר לשלוט על תחומי חיים שונים של האישה, להכניעה ולהצר את צעדיה.

39. **בעשור האחרון, הורחב המושג "אלימות" מעבר לאלימות פיזית**. גם תופעות של אלימות מילולית, התעללות רגשית ופסיכולוגית, אלימות מינית, הרס של רכוש משותף ואלימות כלכלית (קרי, למשל, שליטה על הוצאות האישה ועל חשבון הבנק שלה) נחשבות היום תופעות אשר מטרתן להשיג שליטה על האישה, להפחיד אותה ולהכניעה.

ר' עמודים 313-314 ב:

With No Place to Turn: Improving Legal Advocacy for Battered Immigrant Women, Leslye E. Orloff, Deeana Jang, Catherine F. Klein, 29 Family Law Quarterly, 313, 1995-1996,

40. כפי שתואר לעיל, עולמן הרגשי של נשים נפגעות אלימות מאופיין בכמה תופעות פסיכולוגיות וחברתיות מרכזיות. נשים נפגעות אלימות חוות ניתוק ובידוד חברתי, תסמינים פוסט טראומטיים, רגשי בושה, האשמה עצמית, תחושת דה-הומניזציה, "חוסר אונים נלמד", דיכאון ושחזור הקורבנות.

ייחודם של המקרים של נשים מוכות זרות

41. בנוסף לטראומה הפסיכולוגית העצומה אשר יוצרת מערכת יחסים אלימה, חווה האישה המוכה קשיים חברתיים ורגשיים משמעותיים. **במקרה בו האישה המוכה היא גם מהגרת ממדינה זרה, אשר בן זוגה הוא אזרח או תושב מקומי, נוצרים קשיים נוספים ומורכבויות ייחודיות.**

42. נשים מהגרות, ובעיקר נשים אשר מהגרות לבד לארץ זרה בכדי לחיות עם בן זוגן, מנותקות בדרך כלל ממשפחתן ומעגל חבריהן. כלומר, נשים מהגרות חוות מלכתחילה בידוד משפחתי וחברתי. במצב בו האישה המהגרת היא גם אישה מוכה, היא הופכת מבודדת עוד יותר. משפחה בה מתקיימת מערכת יחסים אלימה היא מלכתחילה, ברוב המקרים, משפחה מנותקת מהסביבה, אשר הקשרים שלה עם הסביבה דלים מאוד. **אישה מהגרת, הנמצאת במערכת יחסים אלימה, חווה בידוד כפול.**

43. בנוסף לבידודה החברתי, מחקרים מראים כי הסבירות שנשים מוכות מהגרות יפנו לעזרה (רשמית או בלתי רשמית) נמוכה משמעותית מהסבירות שנשים מוכות שאינן מהגרות יפנו לעזרה. הסיבות לכך הן תרבותיות, משפטיות ונסיבתיות (אי ידיעת השפה, אי היכרות עם המוסדות הרלוונטיים ועוד). כמו כן, מהגרים נמנעים באופן כללי מפנייה למערכת המשפט, בשל רתיעה מאינטראקציה עם מוסדות המדינה, במיוחד כאלו העוסקים במעמד.

44. כידוע, לבני זוג זרים של ישראלים אין זכות קנויה ועצמאית לרכישת מעמד בארץ, ועל בן הזוג הישראלי להסדיר את מעמד זוגתו הזרה. כאמור, מניע מרכזי לאלימות כלפי אישה הוא רצון בשליטה. העובדה כי מעמדה של האישה תלוי בנכונותו של הגבר להסדירו, הופכת את האישה לתלויה בחסדי הגבר, ומוסיפה עוד נדבך למערכת היחסים האלימה. הגבר האלים משתמש בעניין המעמד בכדי לשלוט באישה ולהפחידה: הוא מחביא את הדרכון שלה, מאיים שלא ילך עמה למשרד הפנים להסדיר את מעמדה, משמיד את מסמכי ההגירה שלה, מאיים שיפסיק את הקשר ויודיע על כך למשרד הפנים- דבר שיביא לגירושה מן הארץ.

45. צורות נוספות של אלימות בן זוג כלפי אישה זרה יכולות להיות הגבלת יצירת קשר עם חברים מקומיים, הגבלת לימוד השפה (ועל כן – הגברת התלות בגבר), שליטה כלכלית (מניעת גישה לחשבונות בנק ולכסף המשותף) וניצול חוסר הידע וההיכרות עם המערכות המקומיות, כגון מערכת המשפט (למשל, שכנוע האישה לבטל תלונה במשטרה בנימוק שאינה "יודעת איך דברים עובדים").

לפירוט ותיאור המחקרים אודות ייחוד המקרים של נשים מוכות מהגרות, ר' :

Violence Against Immigrant Women: The Roles of Culture, Context, and Legal Immigrant Status on Intimate Partner Violence Anita Raj, Jay Silverman, *Violence Against Women*, Vol. 8 No. 3, March 2002 367-398

46. גם בית המשפט העליון בישראל הכיר בכך, כי במקרה של נשים מוכות זרות, קיימים חסמים נוספים המונעים מהאישה להתלונן :

בית המשפט קמא ציטט את שנאמר בע"פ 6758/07 **פלוני נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו], מפי השופטת פרוקצ'יה, כי " ... במסגרת המשפחה ... מופעלת האלימות על פי רוב בידי החזק כלפי החלש. פערי הכוחות הם גדולים כשמדובר באלימות כלפי קטינים או כלפי בת זוג; באלימות במשפחה, נגישותם של קרבנות העבירה למערכת המשטרתית או למערכות הסיוע האחרות היא עניין מורכב וקשה, הטעון רגשות חזקים, פחדים ואימה. הבושה, והרצון לשמור על שלמות המשפחה, הופך לא אחת את התלונה על אלימות במשפחה למהלך קשה וטעון. לא אחת קיימת תלות כלכלית ורגשית של בן הזוג המוכה בבן הזוג המכה, ותלות זו גם היא מקשה על חשיפת הפגיעה". **אוסף, כי במקרה דנא גם מדובר בבת זוג שבמקורה אינה בת המקום והארץ, והקושי מתעצם.**

(ע"פ 7844/09 **חוסין נ' מדינת ישראל**, פורסם בנבו, פסקה ו').
ההדגשות הוספו, (ד.ד.).

סיפור האלימות: המקרה של

47. במקרה של _____, אנו רואים רבות מהתופעות שתוארו לעיל. בעלה נקט באמצעים רבים כדי להשיג שליטה מלאה בה, מאלימות פיזית, דרך שבירת חפצים וכלה באיומים והפחדות. הבעל השתמש באופן אכזרי בעובדה כי _____ חסרת מעמד בארץ כדי להגביר את שליטתו בה, להפחיד אותה ולהפוך אותה לתלויה בו ובחסדיו. הוא הפך את הבית – לכלא. הוא ממשיך וכולא אותה באמצעות איומים: הוא אומר שעל _____ לסבול את כל הרע שבחיים איתו, כי אין לה לאן ללכת; הוא אומר שאם _____ תברח למקלט לנשים מוכות, הוא לא יהסס לרצוח אותה; הוא ומשפחתו משתמשים בילדים כבני ערובה, וזורעים בליבה של _____ את הפחד והחשש, שכל פנייה שלה לרשויות תביא ללקיחת ילדיה ממנה.

48. אין ספק: החלטתה של _____ לפנות אל המוקד להגנת הפרט ולבקש עזרה בהסדרת מעמדה הייתה צעד אמיץ, שכן יתכן מאוד שפנייה זו תוליד תוצאות מסוכנות עבור _____ . אך _____ לא מוכנה יותר שכבודה יירמס. מעבר לכל הפגיעות הפיזיות והנפשיות, ההשפלות וההזנחה, חשה _____ שהפגיעה הקשה ביותר בכבודה הינה שהיא תלויה ב_____, ושהסדרת מעמדה נמצאת בידיו. כעת, הגיעה העת להחזיר ל_____ את כבודה ועצמאותה.

הסדרת מעמדן של נשים מוכות בישראל

יש להדגיש, ולחזור ולהדגיש, כנורמה חברתית, כי אין לנקוט באלימות כלפי אישה באשר היא אישה, וזאת כדי להגן על זכויות האדם שלה. העותרת טענה לזכויותיה לחיי משפחה. לטעמי, לאור הדברים לעיל, יש להגן בראש ובראשונה על זכותה לחיים ושלמות הגוף. במקרים כגון אלו לא ניתן להתעלם מן הביזוי, ההשפלה והכאב שנגרמים לקורבנות של אלימות בכלל, ואלימות במשפחה בפרט. **בעבירות אלימות במשפחה קיימת פגיעה חמורה בכבוד האדם. פגיעה בכבוד האדם עומדת בניגוד לתפיסות היסוד החוקתיות של החברה הישראלית על פי חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. תפיסות אלו מחייבות אותנו בכבודו של אדם באשר הוא אדם, בשוויון זכויות לנשים ובהוקעה מכל וכל של כל אלימות וכל פגיעה בגופו של אדם באשר הוא אדם, אישה באשר היא אישה.**

(עת"ם (ת"א) 1118/08 **ג'ורגט עמר נ' שר הפנים**, פורסם בנבו, פסק דין מיום 30.3.2008; עמוד 10; להלן: **עניין עמר**. ההדגשות במקור, נ.ד.).

49. "נוהל הטיפול בהפסקת הליך מדורג להסדרת מעמד לבני זוג של ישראלים כתוצאה מאלימות מצד בן הזוג הישראלי" (נוהל 5.2.0017א) (להלן: **הנוהל**), נקבע לאחר הצטברות של מקרים בהם ההליך המדורג של בנות זוג זרות הנשואות לישראלים הופסק עקב ניתוק קשר הנישואין בין בני הזוג, לאחר שבן הזוג הישראלי נקט באלימות כלפי בת הזוג הזרה. מטרת הנוהל הייתה לאפשר לבנות הזוג הזרות לקבל מעמד עצמאי בישראל, ללא תלות בבעליהן, כדי שהן לא יימנעו מלהתלונן על בני זוגם האלימים מחשש שיגורשו עם הפסקת ההליך המדורג (עת"ם (י-ם) **שם-טוב נ' שר הפנים**, פורסם בנבו, פסקה 6).

50. מעגל התלות והאלימות המיוחד נשים זרות בהליך המדורג והצורך הנובע מכך בהתוואות נוהל להסדרת מעמדן על ידי המשיבים הוסבר בדו"ח **"נשים מוכות המגורשות מהארץ בעקבות הפסקת הליכי התאזרחות"** שחובר על ידי אורי טל ממרכז המחקר והמידע בכנסת ופורסם ב-22.5.06 (להלן: **הדו"ח**), לפיו:

מכיוון שניתוק הקשר בין בני הזוג גורם להפסקת הליך ההתאזרחות של האשה הזרה, גם אם הסיבה לניתוק הקשר היא אלימות מצד בן הזוג הישראלי, היא חוששת להתלונן נגד בן זוגה האלים ומעדיפה להישאר עמו... הבעל יכול לנצל את זכותו להפסיק את הליך ההתאזרחות של אשתו בכל עת. הדבר גורם לתלות של האשה בבן זוגה הישראלי כל תקופת ההתאזרחות.

(עמ' 3-4 לדו"ח).

51. לסיכום המליץ הדו"ח:

לעגן בנהלים את המדיניות בפועל של משרד הפנים בנוגע להפסקת הליך ההתאזרחות, כך שהוא לא יופסק אם חלפו יותר ממספר שנים מסוים מתחילת ההליך והוכח בבית-המשפט שבן הזוג הישראלי אכן נקט אלימות. עיגון העניין בנוהל ברור עשוי לשחרר את האשה הזרה המוכה מהתלות בבן זוגה כמתואר לעיל.

(עמ' 5 לדו"ח. ההדגשות הוספו, נ.ד.).

52. יתרה מכך. הרציונאל של הנוהל הינו להגשים את חובתה של מדינת ישראל, כמדינה דמוקרטית, לעשות כל שלאל ידה במיגור תופעת האלימות נגד נשים. יפים לעניין זה דבריה של כבוד השופטת דורנר בע"פ **בוחבוט נ' מ"י**, פ"ד מט(3) 655, 647:

אם כל חטאת אינה תגובת הייאוש של קורבן ההתעללות, אלא שתיקת החברה, החל באלה היודעים על מסכת ההתעללויות ואינם מדווחים על כך, וכלה ברשויות שאינן מתערבות במידה הדרושה. מחקרים רבים הראו כי אדישותה של החברה והתעלמותה ממעשי האלימות בחוג המשפחה מאפשרים התפתחות דינמיקה של אלימות גוברת והולכת, המסתיימת במוות - לרוב מות האשה בידי הבעל, ולעיתים מות הבעל האלים מידי האשה המוכה.

53. רציונאל זה, בדבר האינטרס הציבורי במיגור תופעת האלימות, הוכר לאחרונה כרציונאל העומד בבסיס הנוהל:

כשלעצמי אני סבורה שלאור חשיבות האינטרס הציבורי במיגור תופעת האלימות כלפי נשים... והעובדה כי לא מדובר במקרי אלימות חריגים אלא לצערנו בתופעה הפושה בחברתנו – אכן היה מקום בעיגון השיקולים בנוהל.

(עע"ם 8611/08 זולדי נ' שר הפנים, פורסם בנבו, פסק דין מיום 27.2.2011).

תחולת הנוהל במקרה דנן

54. _____ עומדת בתנאי הסף של הנוהל:

- א. היא נישאה ל_____ בנישואין כנים, והנישואין נרשמו במרשם האוכלוסין;
- ב. היא קיבלה רישיון ישיבה מסוג א/5 במסגרת ההליך המדורג;
- ג. היא לקחה חלק בהליך המדורג משך יותר משנה;
- ד. היא הוכיחה כי סבלה מאלימות מצד בן זוגה הישראלי: לבקשה זו צורפו כתב אישום שהוגש כנגד הבעל בשל האלימות, וכן גזר דינו של בית המשפט בתיק; החלטת בית המשפט לענייני משפחה אשר נתנה צו הגנה במעמד שני הצדדים; אישור מטעם אגף הרווחה בעיריית ירושלים לפיו _____ מוכרת ומטופלת בשל האלימות. כמו כן מן הדו"ח של העובדת הסוציאלית עולה, כי _____ היא אישה אחראית וראויה להערכה, בעלת מסוגלות גבוהה לגדל את ילדיה, בעוד בעלה אינו יכול למלא תפקיד זה – בלשון המעטה.

55. אמנם, _____ לא מחזיקה כיום באשרה מסוג א/5. זאת, בשל העובדה כי בעלה הזניח את עניין הסדרת מעמדה, לאחר שהבקשה לאיחוד משפחות סורבה בשל התיקים הפליליים שהיו תלויים ועומדים נגדו. ברי, כי בין הסירוב הפלילי לבקשת האחמ"ש לבין האלימות של _____ כלפי _____, יש קשר הדוק.

56. הנה כי כן, כל הרציונאלים העומדים בבסיס הנוהל שרירים ותקפים גם במקרה של _____. יתרה מכך: כאשר הסיבה שבת הזוג הורה הינה מחוסרת מעמד בארץ נעוצה בסירובו של בעלה הישראלי להסדיר את מעמדה, כחלק מן האלימות שנקט נגדה, הרציונאלים של הנוהל מתקיימים שבעתיים.

57. במקרה כמו זה של _____, אין לדרוש כי היא תחזיק בפועל, בעת פנייתה לוועדה הבינמשרדית, באשרת א/5. זאת, משום שדרישה כזו מעניקה כוח נוסף לגבר האלים והמתעלל. היא הופכת את הגבר לנושא הזכות, במקום את האישה, תוך כדי איון זכויותיה היסודיות של האישה כאדם. ואילו, בית המשפט העליון קבע, כי כאשר משרד הפנים מפעיל את שיקול דעתו הרחב בענייני כניסה לישראל ומעמד בה, עליו לזכור את העובדה כי בני אדם מהגרים הינם תכלית לעצמם, ואין משרד הפנים רשאי לנהוג בבני אדם מהגרים רק כמושאים לזכויותיהם של אחרים:

גישה זו (ההופכת מהגרים למושאים לזכויותיהם של אחרים, נ.ד.), כאמור לעיל, אינה עומדת במבחן חוקתי, משעקרון המידתיות אינו מתקיים בה. היא אף אינה עומדת במבחן מוסרי, שהרי בני-אדם לעולם עומדים כתכלית וערך בפני עצמם.

(בג"ץ 4542/02 עמותת "קו לעובד" נ' ממשלת ישראל (פורסם בנבו, פסק דין מיום 30.3.2006, סעיף 60 לפסק דינו של השופט לוי (להלן: עניין קו לעובד)).

58. בפרשת קו לעובד נדונה סוגיית ה"כבילה" של מהגרים למזמינים, "ספונסרים" ישראלים. הסדר הכבילה יצר תלות של המהגר במזמינו הישראלי, כך שעזיבת המזמין הייתה כרוכה בסנקציה של אובדן המעמד החוקי בישראל. בפסק דינו, פסק בית המשפט העליון, כי "הסדר הכבילה למעסיק" אינו חוקי. המעסיקים, כך נקבע, ניצלו את תלותם של העובדים בהם בכדי לפגוע בזכויותיהם:

לא נכחד כי נגד עיניהם של בעלי הסמכות ניצבו שיקולי-נגד כיבדי-מישקל - שיקולים של סדר טוב ושל הצורך למנוע ניצול לרעה של ההיתר לשהות בארץ - ואולם כיצד זה שנעלם מעיניהם כי בהסדר שהם קובעים חורצים הם עמוקות בכבודם של העובדים הזרים כבני-אנוש? והרי כל אדם - גם אם זר הוא בקהלנו - זכאי לכבודו כאדם. כסף ניתן לחלוקה. כבוד אינו ניתן לחלוקה בגרעינו. כך הוא בכבודם וכך הוא בחירותם של העובדים.

... כלימה תכסה את פנינו בראותנו כל אלה, וכיצד נחריש. כיצד זה שנשכחה מאיתנו הילכת הגר והרי טבועה היא בגוף תורת ההומניזם של היהדות בכל הדורות: 'וְגֵר לֹא תֹנֶה וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם.' (שמות כב, כ). 'ופירש רש"י: 'כל לשון גר, אדם שלא נולד באותה מדינה אלא בא ממדינה אחרת לגור שם'. הכינון רש"י דבריו לענייננו? וכפירשו של א.ש. הרטום: 'וגר' - איש נוכרי השוכן בתוך עם ישראל שאין לו ידידים וקרובים אשר יבואו לעזרתו בשעת הצורך'. השווה הכתוב נגד עיניו את העובדים הזרים? ועוד הורתה אותנו התורה: 'וְגֵר לֹא תִלְחָץ וְאַתֶּם יִדְעֶתֶם אֶת נַפְשׁ הַגֵּר כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם.' (שמות, כג, ט). 'ואתם ידעתם את נפש הגר', כך מודיעה אותנו התורה. 'ופירש רש"י: 'את נפש הגר - כמה קשה לו כשלוחצים אותו'. האמנם ידענו את נפש הגר? אתמהה.

(שם, סעיף 4 לפסק דינו של המישנה לנשיא (בדימ') חשין).

59. דברים אלה יפים גם לעניינו. אל לה למדינת ישראל לתת יד לאלימות של הבעל נגד אשתו, בנותנה לו "כלי נשק" בדמות הסירוב להסדיר את מעמד האישה. אל לה למדינת ישראל לשתף פעולה עם האלימות, ולדרוש מן האישה עמידה בתנאים שלא היו בשליטתה, אלא היו גלגול נוסף של אלימות בעלה נגדה. העובדה כי מעמדה של _____ אינו מוסדר כיום אינה באשמתה, כמו גם אלימותו של בעלה נגדה.

60. הנה כי כן, יש לראות ב_____ כמי שעומדת בדרישות הנוהל, שכן אין שום ספק שהיא עומדת בתנאיו המהותיים.

61. הצורך להסדיר את מעמדה של אישה מוכה, בת זוג של ישראלי אשר לא פעל למען הסדרת מעמדה, הוכר כבר בעניינה של גב' תופחה אבו חמדייה, אשר תואר בעת"ס (ב"ש) **עמותת רופאים לזכויות אדם נ' שר הפנים** (פורסם בנבו, להלן: **עניין אבו חמדייה**).

בשל חשיבות הדברים, פסק הדין מצ"ב במלואו ומסומן כג.

62. בעניין אבו חמדייה מדובר היה בעותרת, ילידת חברון, אשר נישאה לתושב ואזרח ישראל מתל שבע. העותרת הייתה אשתו השנייה של בעלה בנישואין ביגמיים, ולכן לא הוסדר מעמדה. העותרת שהתה בארץ ללא היתר במשך 14 שנים, ובמרוצת השנים נולדו לה ולבעלה שישה ילדים. העותרת הייתה קורבן לאלימות קשה מצד בעלה, והיא נמלטה עם בנותיה למקלט לנשים מוכות. בסופו של דבר, התגרשה העותרת מבעלה.

63. חרף העובדה כי לא הוחל בעניינה נוהל איחוד משפחות, בשל הנישואין הביגמיים, ולכן העותרת לא עמדה בתנאים של הנהלים העוסקים בהפסקת ההליך המדורג, הסכים משרד הפנים להעלות את עניינה לוועדה הבינמשרדית לעניינים הומניטאריים.

64. העתירה נדונה לאחר שבישיבת הוועדה הבינמשרדית הוחלט לדחות את בקשתה של העותרת. בפסק דינו, בית המשפט מתח ביקורת קשה על הפעלת שיקול הדעת של הוועדה:

אכן, הנימוקים המיוחסים ע"י המשיבים בס' 9 הנ"ל לתגובתם, יש בהם – ברמת הנוהלים המקובלים – כדי להצדיק לכאורה את החלטת הסירוב לבקשת העותרת.

נישואיה לבעלה לשעבר בשנת 93' היו נישואין ביגמיים, בעלה לשעבר [אזרח ישראל] לא הגיש מעולם בעניינה בקשה לאיחוד משפחות, ומאז כניסתה לישראל [בשנת 93'] היא שוהה בה שלא כחוק וללא היתר.

על אף זאת, איני מוצא בהחלטת הוועדה הבינמשרדית, ואף לא בתגובת המשיבים, את ההתייחסות הנדרשת לסיטואציה הקיצונית בחריגותה המתעוררת בעניין העותרת דנן, וביתר פירוט בעניין ששה ילדיה הקטינים שארבעה מהם במשמורת, אשר כולם אזרחי ישראל מכח אזרחותו של אביהם.

משמעות החלטת הסירוב בעניין העותרת מעלה מתוכה מניה וביה את שאלת גורלן של ארבעת בנותיה הקטנות [הקטנה שבהן בת 5 שנים] המצויות בחזקתה.

הרחקת אמן של ארבע הילדות אל מחוץ לגבולות ישראל, תותיר את ארבע הילדות-הקטנות והקטנות ללא הורה לשומרן ולגדלן.

לא נתברר כל עיקר מתוך החלטת הסירוב, ואף לא מתוך נימוקי המשיבים בכתב התגובה, מה יעלה בגורלן של ארבע ילדות רכות בשנים אלו, שכאמור כולן אזרחיות המדינה.

האם אביהן מוכן לגדלן? ואם אכן כן – האם מסוגל וכשיר הוא לגדלן?

ואם אבי הילדות אינו מוכן או אינו מסוגל לכך – האם קיימת מסגרת מוסדרת שתסכון לכך?

האם אכן ראוי בכלל להחליט על הרחקת האם מישראל, תוך השארת ארבע הילדות הקטנות למסגרות חוץ משפחתיות?

האם לא נדרש מהרשות הבוחנת בקשתה של העותרת לרשיון ישיבה, לבחון בד בבד עם החלטה זו את השלכותיה ותוצאותיה המיידיות על חיי ארבע ילדותיה הקטנות, גורלן, נפשן ועתידן? או שמא כטענת ב"כ המשיבים בטיעוניה בע"פ, הפתרון המוצע במקרה כזה הוא כי ארבע הילדות הקטנות – אזרחיות ישראל – ילכו אחר אמם המורחקת מהארץ אל עיר הולדתה חברון ברש"פ?

ייחודה של הסיטואציה שבפנינו, הינה בקשר ההדוק והבלתי נמנע שבין החלטת הרשות בעניין בקשתה של העותרת עצמה לבין תוצאותיה מרחיקות הלכת על גורלן, נפשן וטובתן של ארבע בנותיה הקטנות והקטנות בשנים.

אילו הייתה העותרת בגפה, לא היה מקום להסס בצדקת החלטת הרשות לסרב את בקשתה, וזאת בשל כל אחד מהנימוקים שניתנו ע"י המשיבים בתגובתם.

אולם, משתוצאת ההחלטה הינה כה מרחיקת לכת על גורלן ונפשן של ארבע ילדותיה הקטנות של העותרת, לא ניתן לטעמי להסתפק בהחלטת הועדה כפי שהיא, מבלי שבחנה את השלכות הבקשה שהובאה בפניה לעניין גורלן של הילדות, היכן יגדלו, ואצל מי וכיצד תתקיימנה משתורחק אמן-העותרת מישראל.

(שם, סעיפים 6-7 לפסק הדין, ההדגשות הוספו, נ.ד.).

65. במקרה של _____, לא הייתה מניעה חוקית לכניסתה להליך המדורג, והיא אף קיבלה רישיון ישיבה מסוג א/5 במסגרת ההליך. כיום, היא אינה מחזיקה באשרת א/5 בשל העובדה כי הטיפול בהסדרת מעמדה הוזנח על ידי בעלה, וכן בשל התנהגותו העבריינית והתיקים התלויים ועומדים נגדו. אכן, כפי שאין להעניש את _____ על אלימותו של _____ כלפיה, כך גם אין להענישה על שאר עבירותיו, כאשר הקשר הזוגי ניתק בשל האלימות והליך איחוד המשפחות נקטע.

66. בעת"ם 2743/09 **פלונית נ' משרד הפנים** (לא פורסם, פסק דין מיום 26.1.2010) התייחס בית המשפט לחובתו של משרד הפנים לסטות, במקרים מסוימים, מהוראות הנוהל, בכדי להגשים את הרציונאליים שעומדים בבסיס אותו הנוהל:

נוהל אלימות ככל נהל המתווה את התנהלותו של המשיב ושל כל רשות מקומית הינו בבחינת הנחיות פנימיות אשר מטרתן, כפי ששמן מעיד עליהן, הוא להנחות את הרשות בקבלת החלטותיה ולהתוות את מסגרת קבלת ההחלטות שלה באופן שיהיה בהיר, שוויוני וסביר. אלא שנהליה של רשות אינם מיועדים להחליף את שיקול דעתה של הרשות, ובהינתן המקרה המתאים, תהיה מחויבת הרשות לסטות מהנחיותיה, לעיתים דווקא מתוך מטרה לשמור על מטרות... "נוהל אלימות" נשוא עתירה זו קובע את האופן בו צריך משרד הפנים לפעול שעה שנטענת טענת אלימות על ידי בן זוג זר, וזאת על אף קטיעת ההליך המדורג להתאזרחותו. עצם קיומו של הנוהל מעיד על כך שהמשיב עצמו סבר כי קיומה של אלימות מצד בן הזוג הישראלי כלפי בן הזוג הזר מהווה נימוק כשלעצמו במקרים מסוימים שלא להפסיק את ההליך המדורג. הסיבה לכך, לדידי, ברורה. **קיומה של אלימות**

עשוי להעיד על פער כוחות משמעותי בין בן הזוג הישראלי לבן הזוג הזר, ועל תלות קשה בבן הזוג האלים. במערכת יחסים בה קיימים פערי כוחות שכאלו קיים חשש מובנה כי בן הזוג הישראלי ינצל את תלותו של בן הזוג הזר בו ויחזיק בו כ"שבוי" נוכח יכולתו להפסיק את ההליך המדורג ולפגוע בזכויותיו. הנוהל נועד להגן על בן הזוג הזר מפני כוחו הרב של בן הזוג האלים, והוא מעביר מסר חברתי ברור בעניין הזה.

הקריטריונים המפורטים בנוהל נועדו כאמור להתוות את שיקול הדעת של המשיב והגיונם ברור.... אלא שאני סבורה כי עמידה כה דווקנית על המועדים הקבועים מתעלמת מנתונים נוספים העולים מכתבי הטענות וחוטאת למטרת נוהל אלימות כמפורט לעיל.

(שם, פסקאות 25-27, ההדגשות הוספו, נ.ד.).

67. הנה כי כן, לאור הרציונאליים העומדים בבסיס הנוהל, לאור הפסיקה הברורה בעניין, ובעיקר לאור סיפורם הקשה של _____ וילדיה, ברי כי יש מקום להעניק לה מעמד בישראל, אשר יאפשר לה לחיות ללא פחד, לגדל ולפרנס את ילדיה בביטחון, לשקם את חייה וחיי ילדיה ולחיות עמם חיים נורמאליים.

מעמד זמני עד לקבלת החלטה בוועדה

68. כפי שתואר ופורט לעיל, _____ עומדת בתנאי הנוהל, המסדיר את מעמדן של נשים זרות אשר נפלו קורבן אלימות בן זוגן. כמו כן צוין, כי _____ החזיקה בעבר בתעודת זהות של תושב ארעי, אותה קיבלה במסגרת ההליך המדורג.

69. על פי הנוהל, פקיד לשכת רשות האוכלוסין יאריך את האשרה המצויה בידי בת הזוג הזרה, כאשר מתקבלת החלטה על הפסקת ההליך המדורג. כמו כן, בנוהל 5.2.0022 (תאריך עדכון 15.9.2010) המסדיר את עבודתה של הוועדה הבינמשרדית, נקבע כי הפקיד מקבל הבקשה יאריך את אשרת הישיבה המצויה בידי המבקש.

70. פרקטיקה זו, של מתן רישיון ישיבה לפונה לוועדה הבינמשרדית עד קבלת החלטה בעניינו, עוגנה גם בהחלטות של בית המשפט:

א. כך למשל נהג משרד הפנים בעניינה של העותרת בעת"ס (י-ס) 8634/08 **לריסה שם טוב נ' שר הפנים**, שם הוארך רישיונה של העותרת, קורבן אלימות בן זוג, בתקופת טיפול הוועדה הבינמשרדית בעניינה.

ב. כך גם נהג המשיב בבג"ץ 3659/06 **רודיקה שרצר נ' משרד הפנים**, שם הוארך תוקף רישיון הישיבה של אלמנתו של אזרח ישראלי עד לבחינת הוועדה הבינמשרדית את עניינה, למרות שעל פי משרד הפנים היו תהיות לגבי כנות הקשר לאורך כל הדרך (אשר גובו בפניות מצד בעלה של העותרת לבטל את הליך איחוד המשפחות). בעניין שרצר לא היו לבני הזוג ילדים משותפים.

ג. גם בבג"ץ 2280/06 **אבלין גוטהרט נ' משרד הפנים**, אושר לאשה שהתאלמנה מבן זוגה להאריך את רישיון הישיבה שלה למשך תקופה נוספת ועד להחלטת הוועדה

בעניינה. לבני הזוג לא היו ילדים משותפים והקשר בניהם נמשך זמן קצר במידה ניכרת מהקשר בין בני הזוג דן.

ד. גם בעע"מ 8569/02 גרים-בורנאה הורה בית המשפט למשרד הפנים להאריך את רישיון הישיבה לעותרת, שנפרדה מבן זוגה הישראלי על מנת לאפשר לה לפנות לועדה הבינמשרדית ובהמשך לשם מתן אפשרות להליך על החלטותיו.

ה. בעת"ם 10889-10-10 חדיג'ט נ' משרד הפנים קבע כב' השופט מרזל כי אשרתה של העותרת תיוותר על כנה עד קבלת החלטה בוועדה הבינמשרדית. באותו עניין המשיבים אף הסכימו כי העותרת לא תידרש לשלם אגרה בגין הארכות עיתיות של אשרתה.

71. הרציונאל של הארכת רישיון ישיבה של אישה מוכה, הפונה אל הוועדה הבינמשרדית לשם הסדרת מעמדה – מובן וברור הוא. תכלית הנוהל הינה לנתק את התלות ההרסנית של האישה המוכה בבעלה האלים, ולאפשר לה להסדיר את מעמדה באופן עצמאי. בכך שהוא כולל הוראה להאריך את רישיון הישיבה של האישה, מעודד הנוהל נשים מוכות להתלונן, מבלי שיחששו לאבד את מעמדן עקב כך.

72. מתן אשרה מסוג א/5 לנשים נפגעות אלימות גם מאפשר ומסייע לנשים אלו להשתקם ולקבל את השירותים הרפואיים להן הן זקוקות. מחקרים מראים, כי נשים נפגעות אלימות סובלות מבעיות רפואיות הרבה יותר מאשר נשים אחרות – חוקרים מצביעים על עלייה של 50%-70% בבעיות רפואיות אצל נשים נפגעות אלימות, כאשר עלייה זו ניכרת בעיקר אצל נשים נפגעות אלימות פיזית ומינית.

ר' למשל:

Intimate Partner Violence and Physical Health Consequences Jacquelyn Campbell, PhD, RN; Alison Snow Jones, PhD; Jacqueline Dienemann, PhD, RN; Joan Kub, PhD, RN; Janet Schollenberger, MHS; Patricia O'Campo, PhD; Andrea Carlson Gielen, PhD; Clifford Wynne, MD, *Archives of Internal Medicine*, 162(10), 2002 1157-1163

73. כל האמור לעיל יפה גם לעניינה של _____. זקוקה למעמד יציב בתקופה בה היא ממתינה לסיום ההליכים בוועדה הבינמשרדית, אשר יכולים להתמשך, כידוע, זמן ניכר. היא צריכה מעט וודאות בחייה, על מנת שתוכל להתחיל להשתקם ולחיות את חייה בכבוד. במצבה כיום, _____ לא יכולה לעבוד, ועל כן אינה יכולה לפרנס את ילדיה. היא תלויה ב_____ מבחינה כלכלית, ואילו הוא – מוציא את כספי המשפחה, כולל קצבאות הילדים, על רכישת סמים. הסדרת מעמדה של _____ לאתגר, עד הכרעת הוועדה, קריטית לא רק עבורה אלא גם עבור ילדיה – תושבי קבע ילידי ישראל.

74. לאור זאת, נבקש ליתן ל_____ מעמד של תושבות ארעית, אשר יוארך בהתאם עד לקבלת החלטה בעניינה בוועדה הבינמשרדית.

אחרית דבר

75. מאז נישואיה והגעתה לארץ, היו חייה של _____ סיוט, פשוטו כמשמעו. באומץ רב, התחילה _____ להוציא את עצמה מן התופת בו הייתה נתונה, אך היא זקוקה לסיוע וליווי של הרשויות במדינת ישראל. היא זקוקה להסדרת מעמדה, כדי שתוכל לגדל את ילדיה בבטחון ובשלווה. היא זקוקה להגנה.

76. יוער הברור מאליו: אילו היה בעלה של _____ מסדיר את מעמדה כמתאפשר על פי חוק, הייתה _____ מחזיקה כיום כבר באשרת תושב קבע.

לאור כל האמור לעיל, מתבקשת הוועדה הנכבדה להעניק מעמד תושבות ל_____. _____ מוכנה, כמובן, בכל עת, להופיע בפני הוועדה ולהביא בפני חבריה את סיפורה.

בכבוד רב,

נועה דיאמונד, עו"ד

לוט:
ייפוי כוח
נספחים א-כו